

man na noge in zavrne tako zahtevanje, katero žali pravico domačega jezika in zahteva samovlado nemškega, ki sicer dosihmal v cesarskih uradnih kraljuje, v deželnem zboru kranjskem pa si nikakor ne sme prilastiti kake supremacije, in to toliko manj, ker tudi mi smo tako vljudni, da ne zahtevamo nemških na slovenski jezik prestavljenih predlogov, kar bi po vsej pravici mogli; ako pa gospod baron slovenskega jezika ne zna, naj se ga uči. — Po tej epizodi je gosp. predsednik pl. dr. Wurzbach mnenje razodel, da bi, ako je zbor zadovoljen, utegnilo pripravno biti, da bi se pred glasovanjem za dr. Bleiweisov predlog zaslišalo to, kar ima grof Auersperg v podporo svojega predloga reči. Temu pa se ustavi dr. Costa in predsedniku s prepričavno besedo dokaže, da bi tako ravnanje bilo zoper pravilni red, kateri jasno pravi in ne potrebuje nobene apelacije na zbor, da o tem predlogu se mora samostojno glasovati, in glasovalo se je. Za predlog dr. Bleiweisov so glasovali: Bleiweis, Kapelle, Costa, Klemenčič, Koren, pl. Langer, Lokar, Rozman, Rudež, Svetec, dr. Toman, dekan Toman, baron Anton Zois in Zagorec, tedaj 14 poslancev, — zoper pa 18: baron Apfaltrern, grof Anton Auersperg, Brolich, Derbič, Dežman, Golob, Guttman, pl. Jombart, Kozler, Kromer, Mulej, Obreza, Recher, baron Schloissnigg, Skedl, pl. Strahl, dr. Zupan, pl. Wurzbach. — Potem povzeme grof Auersperg besedo in podpira svoj predlog: naj se voli odbor 7 odbornikov, kateri predvendar nasledke septemberskega manifesta za korist deželno. Za ta predlog so glasovali vsi, ki so glasovali zoper dr. Bleiweisov predlog, samo Obreza in baron Schloissnigg ne, pristopil pa mu je Rudež — zmagal je Auerspergov predlog tedaj z 17 glasovi zoper 13 — tedaj z večino 4 glasov. Gospodje: Apfaltrern, Auersperg, dr. Zupan, Dežman, Kromer, Obreza, Mulej so bili izvoljeni, da osnujejo predloge po Auerspergovem nasvetu. Te volitve se 12 poslancev celó ni udeležilo.

Govor dr. Bleiweisov in grofa Auersperga prinesemo drugi pot.

Iz družih deželnih zborov.

V vseh deželnih zborih takraj Litave je dosihmal bila najvažnejša razprava za to: ali adresa ali ne. Nemški deželni zbori na Dunaji, Gradcu, Celovcu, Lincu, Salzburgu in Bregencu so kar naravnost sklenili to, kar je grof Auersperg predložil kranjskemu; v Levovu, Pragi, Brni in Črnovicah so bile nasvetovane adrese Njih Veličanstvu, in galiciški jo je brž v 1. seji že izgotovil in poslal Cesarju.

Dopisi.

Iz Gorice 26. nov. — V soglasji s §§. 10. in 20. pravil bo v naši čitavnici 9. decembra t. l. ob 6. uri zvečer občni zbor, h kateremu prijazno vabi vse tukajšnje in vnanje častite družbenike Odbor.

Iz Kostelja med belimi Kranjci 15. nov. L. A. (*Medvedje, kosmati in gladki*). V kratkem času so tu ubili 3 medvede, staro medvedico in dvoje mladih; pa tudi staremu medvedu je logar And. Žagar dobro podkuril, prej ko ne je tudi on poginil. Imenovani logar je ustrelil najprvo medvedico, ki je kakih 20 korakov pred svojo družino hodila; ko je ona padla, dojde tudi njen soprug, nezmenivši se za puškini pok, ter gleda ženko, ki se v krvi valja. V tem hipu pa tudi njega zadene krogla v rebra, zvrne se sicer, pa vendar zopet vstane in pobegne. Noč, ki je ravno nastala, je lovce

zadržavala, da mu niso mogli slediti, da si tudi je krvavi sled puščal. Čez nekoliko dni so ubili mlada dva, pa tudi starega so še videli, pa vendar jim je še vselej pete odnesel. Veliko škodo so te mrcine poleti in v jeseni napravile po njivah, ki so blizo gore. Na nekterih njivah so turšico tako požrli, da revnemu kmetu ni ne en klas ostal. Ako bi ne bili kmetje skoro vsako noč na njivah kurili in ropotalali, bili bi imeli le malo domú spravljati; vse bi jim bili ti štirje požeruhi požrli in poteptali. — Imamo pa v naši občini tudi še medvedov druge baže, ki sicer niso kosmati, vendar pa nič manj nevarni in divji. Že predlanskim so pričeli tudi tu malopridneži ponoči rogoviliti, kar nekdanj ni bilo, in so že marsiktero neumno naredili; ker jim nihče krepko na prste ne stopa, so čedalje prezdrzniši. Poleti so nekega Hrvata, ki je šel mirno svojo pot, skoro do smrti pobili. Najgrše je pa to, da se med tako drhaljo tudi možje nahajajo, ki na videz še nekaj veljajo! Naj bi oni, ki so za to postavljeni in ki bi jim imel biti blagor občine pri srcu, takim kršenim medvedom bolj na pete stopali, kmali bi bil zopet stari mir in ne podoba, kakor da bi bili na turški meji. Ako župani nimajo oblasti nemirnežev kaznovati, mislimo, da jim je pa dolžnost, jih cesarski gosposki naznaniti; ona pa ima oblasti dovelj.

S Pivke. — Gozdnarski govori in poduki pač še malo zdajajo pri nas; seka se neprenehoma les, ne zasa se pa nič mladih dreves. Sem ter tje še grajščak in pa kmet nista narazen zastran gozda, drugod se soseska s sosesko pravda za pašnik in lozo. Še pretep in poboj se je začel vnemati o tacih preprih; s takim so se pretekli teden, 20. t. m., Slavinci in Selčani znesli med seboj. Slavina in Selce imate namreč že dolgo pravdo, že od leta 1807, za neki pašnik, kterege se vsaka lasti; na tem je, da bi se soseski med seboj razdelili, pa za mejo se ne morete soediniti. V pravdi dobí zdaj ta soseska razsodbo za se, zdaj zopet una; med tem preprirom se pa ruje še tisto grmovje in tisto brinje iz tal, ki še nekoliko pokriva kamnito plešo, in še nekoliko zadržuje peščico prstí. Pretekli pondeljek tedaj pridejo Slavinci v pašnik brinje sekati in rovat. Selčani gredo svojo pot, kakor da bi hoteli iti les podirati v lozo. Komaj zapazijo Slavince v brinji, planejo nadnje s sekirami, biti, lopatami in vilami; bilo jih je lahko za sto in še več. Med brinjem raztreseni Slavinci se ne morejo lahko braniti; natepenih je bilo kacih dvajset, trije so bili do črnega ali celó do krvavega natolčeni, drugi so zbežali. Selčani pa so po vrhi vzeli več vozov z živino vred; vozove so obdržali, vole poslali nazaj v Slavino. Pa Slavinci so potem hlapca nabili, ki je bil vole nazaj prignal; še so dalje selške otroke, ki so šli iz šole domú z vpitjem in kamenjem podili, da sta dva hudo padla, in si je deklica roko zvinila, in deček si nogo izpahnil. Zdaj nekatere prestando tepenje in pobijanje uči, nekatere bo sodnja preiskava in kaznen modrila, kaj se pravi z gozdom in pašnikom prav gospodariti, kaj se veli mir in edinost imeti s sosedi. — Nočem reči, da se niso dali učiti sveti veri in pravici; nočem oznaniti, da so še cerkvene reči skrunili v svoji lakomnosti in sovražnosti; zakaj po več krajih imajo navado, z malim cerkvenim zvonom sosesko klicati v pašnik ali v gozd, in tukaj jih je tudi cerkveni zvon mogel klicati na pretep in poboj.

Iz Ljubljane. ** Važna je bila 3. seja ljubljanskega deželnega zbora, o kateri je bila pravda za „adreso“ ali „ne za adreso“; dr. Bleiweis in grof Auersperg sta si stala nasproti s svojima predlogoma. Da je narodne stranke predlog padel, temu se ne bomo čudili, če pomislimo, da je zbor še stari, še tisti, ki je odbil slovenske stenografične spise, nemške pa za dragi

denar dovolil, da sedé v njem še zmirom tisti možje, ki časté v Schmerling-u svojega mojstra, izvzemši ne-ktere samostojne možé, kateri res nikdar niso odrobivali Šmerlingove sisteme, pa jih je le tega strah, da ne bi v Avstrii po vse padla ustavna sistema. Dokler bodo taki elementi kraljevali po avstrijskih deželnih zborih, morajo Slovani v svojih nadah kaj zmerni biti. Zatoraj se tudi čudimo, zakaj ministerstvo, ako se je hotelo pravo narodno voljo spoznati, ni razpustilo sedanjih Schmerlingovih zborov in novih sklicalo. Kake podpore se pa od te stranke ima nadjati naša slovenska narodnost, to je pokazal v tej seji še morebiti malo prečitno gosp. baron Apfaltrern, ki je prvokrat, kar zboruje sedanji deželni zbor, proti dosedanji navadi, z neko čudno strastnostjo zahteval, naj se mu gosp. dr. Bleiweisov, v slovenskem jeziku postavljeni predlog pové po nemški. Ker je bil ta predlog k večemu iz desetih besedí in je že v dveh sejah na dnevnem redu stal, in ker se je o njem že nekaj dni po vsej Ljubljani govorilo in po vseh časnikih pisalo, to se pač ne more reči, da bi g. baron pomena ne bil vedel. Odkod tedaj tolika strastnost proti slovenskemu predlogu? Ali se morebiti misli, da je že celó čas prišel, da se demonstrira proti slovenskemu jeziku? Gosp. dr. Toman pa tudi na tako zahtevanje odgovora ni dolžan ostal, rekoč, da mi Slovenci v domačem zboru, na domači slovenski zemlji dozdej nismo zahtevali, čeravno bi nam bolj potreba bilo, da bi se nemški predlogi pravili vselej tudi po slovenski, pa se trdno ustavljamo, da bi se slovenski morali po nemški praviti; da, ako gosp. baron ne zná slovenskega jezika, naj se ga uči! — Da se takim gospodom novo ministerstvo, ki obeta porazumeti se z vsemi narodi in vsem pravičnemu biti, nič prav ne dopada, in da se žalostno ozirajo nazaj po Schmerlingu, ki je bil v tacih rečéh vés drug možak, je po tem lahko misliti. Zato so pa tudi tako radovoljno sprejeli geslo (parolo), ki je prišlo v podobi grof Auersperg-ovega predloga od nemških liberalcev z Dunaja in Gradca, in s katerim so se dogovorili (glej „Tagespošta“, ki je to že en teden pred začetkom zborov odkrila in vse zборе naštel po imenu, v katerih pridejo popolnoma enaki predlogi na vrsto), da bodo po vseh zborih, kjer imajo Nemci večino, tako postopali. Eno pa se je pri tej priložnosti jasno pokazalo, namreč, da Belkredijevo ministerstvo ni ne fevdalno ne nemškutarsko ne birokratično, zakaj vsi ti elementi so nasprotni njegovemu postopanju. To naj avstrijski narodi pomnijo!

— Iz Tržiča je družbica blagih gospé in gospodičin, ki v čitavnici delajo obleko za uboge otroke, prejela zopet 8 parov čevljev, ki so jih poslali gosp. Jan. Dobrin, Jakob Čarman in Jožefa Kriviceva. Hvala za dobroto!

— „Beseda“ v nedeljo v čitavnici, ktero je počastilo mnogo gospodov deželnih poslancev s svojo nazočnostjo, je bila vrlo prijetna. Razun treh zborov, enega samospeva in čveterospeva, ki so vsi bili z veliko pohvalo sprejeti, je zanimala še posebno 2. scena iz 3. akta „Viljema Tela“, ki jo je prečastiti gospod J. G. predelal na domače národne razmere in smo jo prvokrat radostni videli v Vipavi, ko se je ondi odprla čitavnica. Tudi nam je tako dobro došla ta igrice v nedeljo, da je glasna pohvala neprenehoma med igro spremljevala preizvrstno našo gospodičino Emo Tomanovo, ki je bila vsa navdušena „Ljudmila“, pa vrlega našega g. Fr. Vidica, ki je igral „Janko-ta.“ Ko pa sta končala, jima je prav iz srca donéla pohvala. Mala ta igrice, ako najde taka predstavljavca, mora dopasti v vsaki čitavnici. Ker ne potrebuje posebnega

glediščinega aparata, je toliko pripravniša za čitavnico igro.

— Zadnja dva „Sokolska“ večera sta bila zopet prav mikavna v deklamacijah, humoristiških berilih, v petji in muziki. Oba gospoda ravnatelja Koloreto in Kobler uredovala sta prav izvrstno znanega „brenčeljna“, v katerem se je nahajalo mnogovrstnega šaljivega in resnega, mikavnega in pikavnega gradiva, posebno zanimalo je v prvem shodu rešetovanje nekega „popotnega pevca“, v drugem pa kritika v zadnjem „redutnem koncertu“. Deklamovala se je tudi Šilerjeva pesem „Vodotop“ v Koseskovem prevodu mojstersko in v občno pohvalo. Omenilo se je pa tudi smrti Fügner-a, starosta severnega Sokola v Pragi, in se obžalovanje vsega društva tje telegrafiralo. Vsi zadovoljni z bogatima programa pozno so zapustili prijetni kraj. Omenimo le še, da je pri zadnjem shodu tudi deželni poslanec in ljubljenec naroda našega, dr. Toman, društvo s svojo nazočnostjo počastil.

— V saboto napravi nam za domačo stvar neutrudljivi gosp. Pen v tukajšnjem gledišču lep večer. V spomin rojstnega dne neumrlega našega pesnika Franceta Prešerna bode gledišče samo njegovim pesmam posvečeno in govoril se bo klasični njegov epos „Krst pri Savici.“ Program je ta-le: Prolog na slavo Prešernu, pri katerem se odgrne doprsna podoba njegova, ki jo v veliki obliki izdeluje naš občecenjeni umetnik Fr. Zajec; v tem, ko se slika mojstra pevcev ovenčuje, se poje za kolisami „Strunam“; za tem pride samospev „Pevcu“ in čveterospev „Pod oknom“; zdaj godba igra Titelnovo overturo po slovanskih napevih, in potem se za glediščino predstavo napravljeni „Krst pri Savici“ igra, ki ga bodo pojasnovale 4 žive slike, vredjene po g. pl. Goldenstein-u, ki se je že večkrat mojstra izkazal v vredbah tacih. Tako se imamo zopet nadjati slovenskega pa tudi častnega večera za domačo stvar, gospodu Penu pa prerokujemo čez in čez polno gledišče.

— (O zadevah slovenske Matice.) Ker nam je došle še premalo spisov došlo, da bi se mogel spodoben letnik spraviti na dan, prosimo, da se podvizajo slovenski pisatelji in blagovolijo kmali poslati spisov Slovencem podučnih v katerem koli blagovitem oziru dotičnemu odboru za vredovanje Matičinega Letnika. Tajništvo.

Slovó.

Ker se nisem mogel od vseh svojih prijateljev in znancev pri svojem odhodu iz Gorenškega osobno posloviti, jim pošiljam iz Ljubljane, svojem novem stanovišču, v slovó srčen pozdrav!

Dr. Lovro Toman.

Kursi na Dunaji 28. novembra.

5 % metaliki 63 fl. 75 kr. Ažijo srebra 107 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 67 fl. 40 kr. Cekini 5 fl. 17⁵/₁₀ kr.

Žitna cena

v Ljubljani 26. novembra 1865.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 3 fl. 60. — banaške 3 fl. 97. — turšice 2 fl. 47. — soršice 2 fl. 86. — rež 2 fl. 72. — ječmena 2 fl. 20. — prosa 2 fl. 20. — ajde 2 fl. 20. — oves 1 fl. 50.

Loterijne srečke:

• V Gradcu } 22. nov. 1865: 20. 72. 1. 42. 43.
na Dunaji } 78. 83. 76. 71. 45.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 2. decembra.